

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XVII. évfolyam, 84. szám

2014/3.

Ladányi Mihály: Holnap sem

*Sejtelmes lebegés,
fájdalmas mámor,
tünékeny pillanat,
tündöklő zápor.*

*Könnyező játék,
röpködő fények,
kavargó álmok,
éhező lélek.*

*A ma is nehéz volt,
s hiába a könnyek,
hiába törölöm le,
holnap sem lesz könnyebb.*

Tavaszt hoztak a viharos szelek

Vízkeresztől húsvétig bőjt van, viharos szelek hozzák a tavaszt. Csípősek még a reggelek, járom a területet, és tudom, hogy ahol most füstölgő kéményt látok, ott minden rendben van, mindent rendben fogok találni. Tanyától tanyáig, többször elgondolkodom azon, hogy bár csak a dolgomat végzem, ki is vagyok én, ki is egy tanyagondnok?

Igen, egy vagyok a sok közül, de akiknek naponta segítem az életét, azok számára sokkal többet jelentek. Van ugyan munkaidőm, de ők is, én is tudom, hogy tulajdonképpen nincs. A napi teendők forgatagában összemosódnak a napok, hónapok, évek. Eleinte én is csak dolgoztam, de egyszer azt vettem észre, hogy megtaláltam a valódi hivatásomat, és tanyagondnoknak lenni már nem csak egyszerűen egy elvégzendő munka.

Ez a feladat, ha ésszel és szívvel végezzük, tanít és formál. Más em-

ber lettem általa. Megtanultam, mit jelent adni és kapni. Amit adok, az nem csupán az elvégzett feladatok, hanem az odafigyelés, a törődés, a szeretet. Amit kapok érte, az nem csak a munkabér, hanem a tanyasiak évek alatt kialakult irántam érzett bizalma, megbecsülése, annak az érzése, hogy fontos vagyok az életükben. Szeretjük egymást, és ezt lehetetlen lenne forintosítani.

Csengődön nem csak értékelik és értik a munkánkat, annak lényegét, hanem minden segítséget is megkapunk hozzá. Ez jó, és fontos, de ugyanilyen fontosságú az is, hogy támogasson ebben bennünket a családunk. Ezért szeretnék köszönetet mondani a páromnak, és minden tanyagondnok feleségnek, férjnek, hogy „elviselnek bennünket”, mert ők pontosan tudják, hogy a hivatásunk miatt tulajdonképpen két családunk van. Köszönet illeti a gyermekeinket is, akik megértik,

elfogadják azt, hogy apa vagy anya most nem lehet velük, mert valaki éppen segítségre szorul. Köszönet azért, mert fáradtan, izzadtan és porosan is szeretnek bennünket, sőt még akkor is, ha megoszjuk velük mindazt, amit napközben átélünk.

Számomra a családom az a hátszob, ahonnan minden reggel útnak indulok, és ahová esténként hazatérhetek. Ők teszik lehetővé azt, hogy ne csak munkahelyem, hanem hivatásom legyen. Köszönöm türelmüket, megértésüket, és bár még nálam nem tökéletes a dolog, de törekszem arra, hogy mindkét családomnak jusson belőlem, egyensúlyban legyenek a dolgok.

A viharos szelek idén is meghozták a tavaszt: rügyeznek a fák, zöldül a határ, és szellővé szelődül a szél is. Minden falu- és tanyagondnoknak örömteli munkát és szerető családot kívánok!

Suba László

Nyugati kincsek nyomában

Háromnapos kiránduláson vettünk részt Nyugat-Dunántúlon, ahol feltérképeztük az Őrséget és a Vendvidéket, az Alpokalját, valamint az Őrségi Nemzeti Park egy részét, sőt a határ túloldalára is „átsurrantunk”.

Hat órányi buszozás után értük el úticélunkat. Őriszentpéteren találkoztunk vezetőnkkel, Gaál Zsuzsannával. Először Szlovéniába „surrantunk át” a határon és néhány kilométer múlva már ott voltunk Dobronakban, a paradicsomban, a trópusi orchideák között. Leírhatatlan a látvány, az egzotikus növények sokasága vett körül bennünket.

Visszatérve Vas megyébe, a délnyugati sarokban találjuk az Őrséget, az erdőkkel, ligetekkel szabdaltságot gyönyörű tájat, ahová a honfoglaló magyarok a nyugati kapu védelmére őrállókat telepítettek – innen a táj neve. Magyarszombatfán megismerkedtünk a fazekasság tudományával, Szalafőn olajútőben jártunk, méghozzá a Jakosa-portán, Gergőcs Miklósnál. Az Őrségben az 1900-as évek óta természetesen olajtőköt és magjából nyerik a tájegység „fekete aranyát”. 1935-ben Jakosa Antal mintát vett az burgenlandi présről s annak mását elkészítették Szalafőn. Azóta a Jakosa család készíti a tökmagolajat, és megtekinthető a néprajzi értéket képviselő hiteles műhelyük is. A mester dédapja, száz évvel ezelőtt maga alkotta a gépeket, most pedig a dédunka a szemünk láttára gyártotta a tökmagolajat. Gaál Zsuzsanna még vacsora előtt meghívta a társaságot saját, korhűen kiépített tanyájára egy rövid nézgelődésre és italra.

Szombat délelőtt Gasztonyba látogattunk. A települést a polgármester és a falugondnok, Francsics János mutatta be. Legnagyobb büszkeségük a „tündérkert”, ahová kislányok születésekor almát, kisfiúk születésekor körtefát ültetnek. Elmentünk Magyarország legkisebb településére, Nemesmedvesre is, ahol Sabler József falugondnok kalauzolt bennünket. A fenyvesekkel körülvett hegyi faluban összesen 21-en laknak. Azt szinte mindenki tudja a történelem órákról, hogy idáig jöttek a szovjet tankok a második világháború végén. Mementóként ott áll egy tank, amire a bátrabbak felmásztak, beleültek. Innen 600 méterre van az osztrák határ. Rönökön a hegyen épített Szent Imre-templomhoz mentünk fel Török Balázs falugondnok vezetésével. A határvonalon épült a templom. A polgármester elmondta, hogy a második világháborúban szétbombázták, néhány

éve építették újjá, burgenlandi-magyar összefogással. A Mária-útvonal része a kegyhely. Itt aztán igazán közel van a határ, át is sétáltunk rajta Ausztriába.

Következő utunk Felsőszölnökre vezetett. Az Országos Szlovén Önkormányzat Felsőszölnöknön a régi plébániaházban – ahol Kossics József plébános, néprajzi és helytörténeti kutató élt és dolgozott a XIX. században – Szlovén Tájháza hozott létre. Megint átléptük a határt: Szlovéniában a Hármashatárköre voltunk kíváncsiak. A Hármashatárkör az ausztriai Tauka, a szlovéniai Trdkova és a magyarországi Felsőszölnök falvak határánál, a trianoni határok találkozásánál áll, egyben Magyarország legnyugatibb pontját jelzi. Több kilométert tettünk meg gyalog, mert a kirándulási hely csak erdei ösvényen érhető el, kiépített turista útvonalon. Kedvelt kirándulási hely, a Trianon előtti időket felelevenítő emlékhely.

A sűrű programba belefért a pityerszeri népi műemlékegyüttes is, ahol három porta épületein, berendezési tárgyain keresztül pillanthatunk be az egykori Őrségi ember mindennapjaiba. Itt megcsodáltuk a boronafalut, a kontyos, zsupfedeles házakat, amelyekben két-három száz évvel ezelőtt éltek emberek. Már alkonyodott, amikor Nagyrákos polgármesteréhez, Németh Istvánné Esztihez értünk. Közvetlen, mesemondó stílusával bemutatta a szerez településüket, a tájházat és a kovácsműhelyt. Néhányan már ismertük őt, de mindannyiunkat magával ragadott pozitív személyisége.

A harmadik nap délelőttjén a szombathegyi Smidt Múzeumot kerestük fel. Dr. Smidt Lajos sebész főorvos, kórházigazgató volt, nyolcéves korától gyűjtötte a tárgyakat, kollekcója mintegy hatezer darabot tartalmaz az őskortól kezdve napjainkig. Vannak különleges tárgyai az élet minden területéről, iparművészeti és történelmi műkincsek, de természetesen orvosi szerelések, közöttük mozgó röntgenautó kis-

sinyített mása is látható a város által fenntartott múzeumban. Délben sétáltunk Savaria szép főterén.

Végezetül meg kell említenem a tulipánfákat. Dunántúli utunk során százszámra pomáztak a fehértől a liláig, különféle színárnyalatokban. Ennyi gyönyörűséget három nap alatt még sehol nem láttam. Mindeközben jól bírtuk a „megpróbáltatásokat” is, ebben segítettek az otthonról hozott ízek, a sok finom sütemény, a különféle pálinkák, borok.

Lászlóné Zsiros Mária

Nyertünk is, meg nem is!

Kelebia önkormányzata 1996-ban indította el az első falugondnoki szolgálatot. Akkor az illetékes minisztérium központi beszerzésben a Toyota Hi-ace autók kerültek kiosztásra. Tiszta, egyenes ügyintézés volt. A következő esztendőben már az önkormányzatokra bízták az autóvásárlás lebonyolítását: tárgyalásos úton jutott az önkormányzat egy 4*4 kerék meghajtású Toyota Ha-ice mikrobuszhoz. A probléma az volt, hogy rakodókapacitása kicsinek bizonyult, miközben egyre több igény mutatkozott a szolgáltatás iránt. A képviselő testület komolyan gondolta, hogy a Kemény Bertalan és Szanyi Éva által felállított alapelveket célszerű betartani ahhoz, hogy szívvel és lélekkel teljen meg a rendszer. Ennek következtében a tanyasi gyermekeket minden nap szállítottuk iskolába, óvodába, nappali ellátottakat a szociális otthonba, bevásárlásokat intéztünk hetente többször, szakrendelésre és számtalan helyekre utaztattuk a rászorulókat, és még lehetne sokáig sorolni a szolgáltatások ezernyi formáját. (Hál' istennek mindez ma is üzemel.)

Hat-hét év elteltével újabb lehetőség nyílt autócserére. A pályázatok eredményeképpen az egyik évben 16 személyes buszt, a másik évben pedig egy 9 személyes, hosszított tengelytávú mikrobuszt tudtunk vásárolni. Ezzel a kapacitásnövekedéssel ki tudtuk szolgálni a civil szervezetek igényeit nem kellett kétszer-háromszor fordulni a gyermekekkel és a nyári iskolai táborok csomagszállítási igényeit is kényelmesen meg tudtuk oldani. Kelebián kiválóan működött és működik ez a rendszer az említett technikai háttérrel. A kiválóságból és a színvonalból azonban nem nagyon szeretünk engedni, kiváltképp úgy, hogy nem értjük az okát. Ilyen okkeresés miatt született ez az írás is.

Tudniillik, megjelent a 103/2013. (XI.8) VM rendelet, amelyben lehetőséget kaptunk arra, hogy a tanyagondnoki autókat kicseréljük. Már itt felmerült az első probléma és megfogalmazódik egy kérdés: Miért

nem lehetett nagyobb szabadságfokot adni az autók beszerzésénél a szállítható személyek tekintetében? Például Kelebián a 16 személyes gépjárművet kellett volna kicserélni. Tovább lépve: a mellékletben csak egy típusú gépjárműre vonatkozó katalógus szerepelt. Ez rengeteg problémát okozott a pályázati írásnál és okoz az új autóbekészítésnél is. Ez alapján felmerül egy másik kérdés: Miért kellett konkrét gépjárműtípust megnevezni a rendeletben, hiszen egy korrekt műszaki követelményszerűséggel körvonalazható a törvényalkotó (jó) szándéka.

Kelebia önkormányzata is nyert a nettó kiadásokra 10 millió forintot. Egy Volkswagen Transporter, kombi, rövid tengelytávú (mert csak ez volt a katalógusban öszkerékmeghajtásra), 2.0 CR, TDI 4 ajtós mikrobusz vásárlására

szólt a határozatunk. Autókereskedésekben történt tárgyalások során kiderült, hogy létezik hosszú tengelytávú az öszkerékmeghajtás esetében is. Akkor miért nem került a gépkatalógusba? Miért nem a valós igények alapján dolgozták ki azt a bizonyos típuslistát? (Megjegyezendő: a hosszú tengelytávú autó vásárlása ezen esetben MVH engedélyhez és 500 ezer forint felárhoz kötött!)

A kérdések sorában egy utolsó még kívánczik: a törvényalkotó nem gondolt arra, hogy döntő részben kicsi és pénztelen önkormányzatokat érint az autó beszerzés? Szerencsés lett volna elérni azt, hogy autócseré esetében a régi autó eladási ára fedezze az új autó önerős részét. Kelebia esetében nem fedezi: 1,2 millió forinttal ki kell pótolni.

Végül egy megjegyzés: a falugondnoki szolgálat bevezetésével az emberi közösségeket erősítette a Kemény Bertalan-i szellemiség. A szolgálatot körülbástyázták jogszabályokkal, határozatokkal, arctalan lobbierőkkel. Reméljük, hogy meg tudja őrizni tisztaságát és eredeti akaratát, amelyre a magyar vidék továbbra is büszke lehet.

Maczkó József
Kelebia polgármestere

Csillagszerű emberek kellenek

„Ha az emberrel nem foglalkozunk, semmivel sem foglalkozunk!” – mondta Szentkirály alpolgármestere egy a vidék jövőjéről szóló beszélgetésen. A vidék fejlesztését a közösség fejlesztésével kell kezdeni. Annak is az alkotó elemeinél. Az egyének és a családok szintjén. A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete ezt felismerve indította el az Álom a család – Tanyagondnokokkal a családokért a kecskeméti kistérség tanyagondnokos településeinek című projektjét, mely a Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében uniós támogatásban részesült. Integrált szolgáltatások nyújtásával egyfajta szemléletváltást kívánt előmozdítani, a családok közötti szolidaritást erősíteni a Kecskeméti kistérség tanyagondnokságot működtető településein. A projekt célja a vidéki térségekben élő családok életminőségének javítása, a helyi közösségek tagjai közötti összefogás erősítése. Olyan közösségek kialakulását ösztönözték, akik a program zárása után is számíthatnak egymásra.

A települési koordinátorok, szervezők alapos szükségletfeltáró munkája alapozta meg a településre szabott programkínálatot. Minden programot a helyi igények hívtak életre. Az eltérő érdeklődés, társadalmi aktivitás nyomán jól láthatóakká váltak a települési sajátosságok. Rendszeres közösségi programok, előadások, tréningek, képzések, tanácsadások sorát kínálták a helyieknek a legváltozatosabb témákban. Szívességcsere központot és információs szolgáltatást működtettek.

A projekt mérlege: 1850-en vették igénybe valamelyik szolgáltatást. 27 képzés, tréning valósult meg 419 fő részvételével (például vállalkozási ismeretek, elsősegélynyújtás–balesetmegelőzés, házi gyermekfelügyelői, családi napközi üzemeltetői képzés, munkaerőpiaci-ismeretek, személyiségfejlesztő, kommunikációs tréning). 667 fő hallgatott előadást valamely témában. A rendezvényeken 520-an vettek részt. 253 fő vett igénybe valamiféle tanácsadást. A térség településeinek nyolc kölcsönös együttműködésre épülő közösség jött létre, és szervezett magának rendszeresen közös programot a másfél év alatt. Ezek az eredmények minden előzetes várakozást felülmúlnak.

A programok nem csak sok érdeklődőt vonzottak, hanem igazi közösségeket is kovácsoltak a térség településeinek. A települési koordinátoraink településszervezői munkáján keresztül aktívvá és kezdeményezőkké, proaktívvá váltak a lakosok, hogy maguk is tettek felajánlásokat a program kiegészítésére.

Fontos azonban megjegyezni, hogy a felsorolt eredmények mindegyike egy-egy kulcsszereplőn múltott. Egy olyan emberen, aki a saját településén képesek maguk köré gyűjteni és mozgósítani a lakosokat. E személy megtalálásán áll, vagy bukik egy ilyen jellegű közösségépítő kezdeményezés. Az egyesület települési koordinátorok segítségével szolgáltatta meg lakosságot. Sikert ért mindenütt olyan helyben élő munkatársat találni, aki ismeri az ott lakók szokásait és elhivatott a település fejlesztése iránt.

Nagy szükség van a közösségfejlesztésre, hiszen élő kapcsolatok kialakításával tehető élhetővé és élővé a vidék, a helyi és a helyközi partnerkapcsolatok elmélyíté-

sével, megerősítésével őrizhető meg a jövő nemzedékei számára a vidéki életforma, teremthető meg a helyi értékekre büszke vidéki ember számára a megfelelő gazdasági-társadalmi környezetet. A települések jövője az ott élők hozzáállásán múlik. Az érdektelenség ellen kell küzdeni. Egyes vélemények szerint a vidékfejlesztést az emberekkel, közösségekkel való foglalkozással kell kezdeni. Az élő emberi kapcsolatok a feltétele annak, hogy megjöjjön az az ötlet, amivel el tud indulni egy település, közösség fejlődése. A közösségfejlesztéshez elsősorban odafigyelés és sok munka szükséges.

Az egyesület által alkalmazott család alapú közösségfejlesztés módszere más településekre is adaptálható lenne. A legtöbb településen még mindig fellelhetőek a koordinátor szereppel bíró, a szentkirályi településvezető szóhasználatával csak „csillagszerű” embereknek nevezett szereplők, akik akarnak még változtatni a dolgokon, és a többi embert is meg tudják mozgatni. Ezeknek az embereknek kell segítséget nyújtani.

Tóth Márta

Kelebiai piacnyitás

Május 24-én, szombaton nyitották meg a kelebiai piacot. Összejött a tágabb környezet apraja-nagyja, még Kishegyesről is érkeztek vendégek. A kelebiai tanyagondnokoknak köszönhetően meghívást kaptak a környék tanyagondnokai. A megnyitót követően a vidám műsorok között kacsa- és spárgakülönlegességek főzésével telt el a nap, s meglepetésként a falugondnok is fakanalat fogtak a kezükbe.

Hírek

Továbbképzések

Szabolcs-Szatmár-Bereg, Tolna, Fejér megye igényelt falugondnoki képzéseket egyesületünkől. 5 csoportban indult a képzés szenvedélybeteg-segítő és baleset-megelőzési témakörben.

Kisfilm készült

Magyarországi és a vajdasági helyszíneken, Kerekegyházán, Szentkirályon, Kishegyesen, Horgoson és Kispiacon készült az a 10 perces kisfilm, amely az ottani tanyagondnokok munkáját mutatja be.

Feliratos mellény

Százötven darab egységes feliratos mellényt készítettünk, mely az ismertséget, stabilitást, megbízhatóságot, állandóságot, közösséghez tartozást képviseli. Tagjaink igényelhetnek a mellényből, melyet az irodában vehetnek át.

Lőkösházi találkozó

A falugondnokságot működtető Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyei települések polgármestereit, falu- és tanyagondnokait, jegyzőit, intézményvezetőit találkoznak Lőkösházán, a következő falugondnoki találkozón. Időpont: 2014. június 4., szerda, 10 óra. Helyszín: Petőfi Művelődési Ház (5743 Lőkösháza, Alapítók útja 17-19.). A Gondozóház műsorát követően Szűcsné Gergely Györgyi polgármester mutatja be a települést, a tanyagondnokok mun-

káját pedig Szirb György tanyagondnok. Ezután Kora-Varga Mónika a Gondozóház tevékenységéről, Szilágyiné Tóth Erzsébet a kistérségi feladatokról beszél. A Vidékfejlesztési Minisztérium képviselője szakmai kérdésektől ad tájékoztatást, Köváriné Dr. Bartha Ágnes pedig a helyi termékek jelentőségét vázolja fel, amit helyi termékbemutató követ. Corvus-Kora Róbert festménybemutatójának megtekintése, illetve az ebéd elfogyasztása után ellátogatunk a Bréda-kastélyba.

Irány Csengőd!

Tisztelettel meghívjuk és elvárjuk a Csengődön megrendezendő falugondnoki találkozóra 2014. június 18-án, szerdán, a Dankó Pista Művelődési Házba. A programból: a Dankó Pista férfikar műsora; dallal kísért rövidfilm a településről; Baltás István polgármester mutatja be a települést, Suba László és Francia István

tanyagondnok beszél munkájáról. Dr. Szabó Lajos, az ELTE Társadalomtudományi Kar Szociális Munka Tanszékének címzetes egyetemi tanára tart előadást; Mini orgonahangverseny; Tanyasi ovisok köszöntője; Dr. Jamrik Kiss Edit bemutatásában a helyi kiállítások megtekintése; A Família bemutatása.

Eredményes LEADER-együttműködés

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete, Szentkirály Község Önkormányzata, és a Kiskunok Vidékéért Egyesület összefogott a falugondnokság érdekében. Az együttműködési projekttel egyrészt a Kiskunok Vidékéért Egyesület LEADER HACS területén lévő 24 településből 22 településen, és a Homokhátság Fejlődéséért Vidékfejlesztési Egyesület LEADER HACS 10 településén működő falu- és tanyagondnoki szolgálat eredményesebb működéséhez járulhatunk hozzá. Mik ezek az események?

Kétnapos országos szakmai konferencia: A tanyás térségben élők helyzetének elemzése a területfejlesztés szakmai eszközrendszerével, fejlesztési ajánlások megfogalmazása. Kiadvány az országos konferencia anyagából és ajánlásaiból. Szakmai napok szervezése falugondnokos településeken: Bugac, Bugacpusztaháza, Kiskunmajsa. Háromnapos szakmai tanácskozás falugondnokoknak: A falugondnoki munkához kapcsolódó újdonságok bemutatása, a tapasztalatok megvitatása, új módszerek ismertetése, meglévő szaktudás frissítése. Lakossági tájékoztató fórumok a tanyavilágban 22 településen – bűnmegelőzés, tanyavédelem témában. (A tanyagondnokok, rendőrség, a polgárvédelmi egyesületek és a körzeti megbízottak bevonásával.) A tájékoztató előadások mellett néhány tanyán terepszemle szervezése. Jó gyakorlatok átadása: Szakmai látóút: A 3 napos látóút célja ismeretbővítés, más települések falugondnokságaink megismerése.

Jó gyakorlatok – a tanyák értékeinek bemutatása: a tanyasi megélhetési lehetőségek megismertetése, népszerűsítése. Fókuszálás a helyi értékek felismerése, vállalkozás élénkítés és a hozzáadott érték növelése: Zsana – tanyavillamosítás megújuló energiával; Fülöpháza – helyi termék feldolgozás; Fülöpkab – biogazdálkodás; Kerekegyháza-Kunpuszta – Rendek Ökogazdaság; Szentkirály – helyi termékek feldolgozása. Jó gyakorlat – közösségképző erő: falufórum, havonta települési konzultációs napok szervezése a falu dolgainak megbeszélése Szentkirályon. Duna-Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél: Az egyesület öt megyében kéthavonta 800 példányban megjelenő lapja. Három szám kiadása, terjesztése. Hírlevelet kap tanyagondnok, települési polgármester, intézményvezető, civil szervezetek és vidékfejlesztés érdekében tevékenykedő szakember. Médiamegjelenés, lakosság tájékoztatása, hírek cikkek megjelentetése: Sirius Rádió, Félegyházi Hírek, Szentkirályi Hírmondó, Petőfi Népe. Honlap működtetése, fenntartása: honlapok működtetése, amely teljes körű információval, naprakész, friss adatokkal feltöltve. Kiadványok: (Partner: Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete) az egyesület működési területén lévő falugondnokságok bemutatása; az egyesület tevékenységének bemutatása. Fejlesztés: Előadóterem berendezése (székek, asztalok); digitális fényképezőgépek beszerzése a tanyagondnokoknak idegenek, idegen járművek megőrkítésére.

Határon átnyúló falugondnokság

Jó szomszédok, közös jövő

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete, a Nők Kishegyesi Fóruma és az Észak-Bácskai Homokháti Kistérség Településfejlesztési Egyesület a falugondnoki szolgálat népszerűsítését szolgáló IPA-pályázata egy évén át tartott a Vajdaságban. A zárókonferencia 2014. május 8-án volt Kelebián.

Jó szomszédok a közös jövőért – ezzel a mottóval tartott egy évén keresztül a Magyarország-Szerbia IPA Határon Átnyúló Együttműködési Program. És a kelebiai zárókonferencián mindez be is igazolódott: valóban gyümölcsöző szomszédi viszony alakult ki a pályázat résztvevői között. S erről számot is adtak a tapasztalatokat összegző találkozó során.

Elsőként Maczkó József, Kelebia polgármestere köszöntötte az egybegyűlteket. Elmondta, hogy azért is fontos a helyszín, mert ezen a településen jött létre 1997-ben a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete, amely azóta is töretlen lelkesedéssel és magas színvonalon végzi misztérióját. A déli országhatár mentén számos közös program létezik a túloldalon élőkkel, például Kishegyes, Bajsa, a szerb Kelebia, Szabadka, Bácskossuthfalva lakosságával. Nem csak egymás programjain vesznek

zív kapcsolatot tartanak fenn a falu- és tanyagondnokok, megosztják egymással tapasztalataikat. A polgármester szerint most csak az IPA-program ért véget, a lehetőségek kiaknázása terén nagyon is az elején tartanak.

Ezt követően Bányai Gábor, a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elnöke, a térség országgyűlési képviselője beszélt. Előjáróban leszögezte: a falvak, a tanyaközpontok nagyon komoly válságban vannak, és e tekintetben a határon túl sem jobb a helyzet. A fiatalok munka reményében elvándorolnak, egyre erőteljesebbé válik az elöregedés. Ha nem lesz, aki életben tartson egy települést, akkor a rászorultak gondozása a helyi közösségek vezetőire marad. Lehetséges kitorési pontokat, illetve megoldási módokat a most lezáruló IPA-programhoz hasonló projektek jelentenek, melyek a határon inneni és határon túli kormányokat meggyőzve folytathatók lesznek a

Krekuska Róbert, a horgosi székhelyű Észak-Bácskai Homokháti Kistérség Településfejlesztési Egyesület munkatársa arról számolt be, hogy másfél évtizedes fennállásuk során több jelentős projektet valósítottak meg. A falugondnoki szolgálat jelentőségét 2010 óta tartják szem előtt, eddig huszonöt falugondnokot képeztek ki, a mostani IPA-program pedig újabb lehetőségeket teremtett számukra.

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete ügyvezetője, Csörsz né Zelenák Katalin vetített képes előadásában értékelte az egy esztendőn át tartó munkát, ami tulajdonképpen több éves folyamatot foglal magában. Az együttműködés ötlete a testvértelepülési kapcsolatokban gyökerezik. Kelebia felkínálta a töle karnyújtásnyira lévő falvaknak és városoknak azt a lehetőséget, hogy a mindkét országra jellemző problémásabb ügyekben együtt tegyenek lépéseket a megoldások érdekében. Leginkább a civil szervezetek hallották meg a hívószót – köztük a Nők Kishegyesi Fóruma és az Észak-Bácskai Homokháti Kistérség Településfejlesztési Egyesület –, így a határon átnyúló IPA-programot is velük valósították meg. Egyebek közt feladatul tűzték ki a falugondnokságok minél szélesebb körben történő bemutatását, a civil szervezetek közösségi és szociális területeken való megerősítését, valamint új falugondnokságok kialakításának ösztönzését. Nyitó- és zárókonferenciát szerveztek, előbbi Kishegyesen, utóbbit Kelebián. Szak-

részt, hanem konkrét projektekben is. Hogy ne menjünk messzire: a konferencia helyszínéül szolgáló modern rendezvényházat is együtt valósították meg, a bajsaiakkal pedig közös kerékpárutat építettek. Folyamatos és inten-

következő ciklusban is. A legapróbb ötleteket, kezdeményezéseket sem kell elvetni, hiszen azokból figyelemre méltó, példaértékű projektek alakulhatnak ki. Megígérte: a siker érdekében képviselőként mindent megtesz.

mai konferenciák, továbbképzések, műhelybemutatók, látóutak tették változatosabbá a projektet. Készítettek egy kétnyelvű kiadványt a falu- és tanyagondnokságról, illetve egy kisfilmet a munkájukról. Csörszné Zelenák Katalin hosszú távon további együttműködést, hálózatépítést és tapasztalatcserét remél, valamint bízik a közösségek megmaradásában, a munkahelyteremtés serkentésében, az esélyegyenlőség növelésében.

Zsidai Erzsébet, a Nők Kishegyesi Fóruma elnöke röviden bemutatta a vajdasági települést. Szervezetük életében fontos mérföldkő volt a 2008-as esztendő, amikor elkészítették szociális védelmi stratégiai tervüket és konferenciát tartottak a falugondnoki szolgálatról. Akkor találkoztak először a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete vezetőivel. Utólag visszatekintve is úgy értékelik: nagyon jól tették, hogy őket választották és felfigyeltek követendő példájukra. Azokban az időkben indították el házi betegápolási szolgálatukat, így kézenfekvőnek tűnt, hogy a falugondnokság is ennek égisze alatt működjön. Az első falugondnok 2010 augusztusában kezdte meg munkáját Kishegyesen, majd további települések kapcsolódtak be a hálózatba. Jelenleg három faluban három-három nővér és falugondnok dolgozik, feladataik ellátáshoz összehangolt irányítás szükséges, hiszen két jármű áll rendelkezésükre. Munkafeltételeiken mindenképpen szeretnék javítani. Az IPA-projekt során széles körben ismertették a falugondnokságot, amit több településen terveznek beindítani, majd az egész vajdasági területen elterjeszteni. Zsidai Erzsébet végül megjegyezte: biztos alapokon álló, önálló költségvetéssel rendelkező falugondnoki hálózat megteremtésén fáradoznak, amivel másokat is ösztönözhetnek.

Az Észak-Bácskai Homokháti Kistérség Településfejlesztési Egyesület

munkatársa, Herédi Tivadar a régióban meghonosítható falugondnoki szolgálat lehetőségeit vázolta fel. Mindenekelőtt elmondta, hogy céljaik között a helyi értékek védelme, a hagyományok turisztikai célú továbbadása szerepelnek, ezek által érdemes jövőképet adni. Ami pedig a valós problémákat illeti: számolni kell a munka-

szervezése az egyesület égisze alatt. A falugondnokságot illetően számítanak a hosszútávú finanszírozásra, a törvényes működés megteremtésére – s ezek könnyebben megvalósíthatók, ha a tartományi és állami szervek kellő figyelmet fordítanak rájuk.

Végezetül Juhász Bálint, a Vajdasági Tartomány Gazdasági,

Tartomány Gazdasági, Foglalkoztatásügyi és Esélyegyenlőségi Titkárság titkárhelyettese tartotta meg referátumát. Másokhoz hasonlóan ő is kiemelte a Szerbia–Magyarország korfájának hasonlóságát, vagyis azt, hogy az idősödő generáció problémái mindkét helyen helyi-közzel azonosak. Nagyra becsüli a szociális ügyeket felvállaló civil szervezeteket, annál is inkább, mert megnehezíti munkájukat az anyagi és törvényi háttér hiánya. Az előadó összehasonlította az Európai Unió és a Vajdaság szociális vállalkozásainak helyzetét, talán nem kell mondani, hol jobbak a körülmények. Amennyiben a foglalkoztatási programok bekerülnek az önkormányzatok cselekvési terveibe, szűkebb régiókban is elindulhat a változás. Például a Vajdaságban a közmunkát, a képzéseket, a szakmai

gyakorlatokat favorizálják, ugyanakkor szociális szolgáltatásokat – köztük ápolói, falugondnoki, gyógytornászai tevékenységet – is egyre több helyen szerveznek.

A Határon átnyúló falugondnokság című magyar-szerb projekt zárókonferenciája végén Csörszné Zelenák Katalin bemutatta a hallgatóságnak az uniós támogatással megjelent falugondnoki kisfilmet és kiadványt. A rendezvényháza után még sokáig beszélgettek a szerbiai és a magyarországi vendégek – ezzel is bizonyítva, hogy sikerült megtalálniuk a közös hangot, amit a határvonal sem tud tompítani.

Borzák Tibor

Látóúton szerzett tapasztalatok

Szerb-magyar helyzetkép

A szerbiai gerontológiai központokba az 1970-es években csak a városban élő öregek költöztek be, akiknek nem volt lakásuk vagy utódjuk – ez lehetett az egyetlen megoldás. Faluról nemigen választották az otthonot. Akkor szegény volt a legközelebbi hozzátartozót otthonban elhelyezni. Pár évtized múltával ez a helyzet: otthonba azok mennek, akik betegek, demensek, vagy kevés a hely a lakásban és át kell adniuk a helyüket a fiatalabbaknak.

Szinte az időseket „áldozzák” fel, hogy a fiatalok családot alapíthassanak. Az idős falusiaknak nincs, aki segítsen, a gyerekek külföldön vagy más városban élnek – ez a döntő sokszor, hogy idősotthonba kerülnek a falusi öregek is. Addig, amíg ketten vannak, „eldülöznek” valahogyan, de ha egyedül maradnak, általában akkor kezdődnek a bajok, a problémák s a rokonság idősotthonban helyezi el őket, amennyiben 24 órás felügyeletre van szükségük.

Az IPA-projektről

Nadežda Sataric, a belgrádi Amity civil szervezet vezetője:

Ez a projekt nagyon érdekes a kis környezetekben, a falvakban, a tanyavilágban. S nemcsak az idősek szempontjából jó. A falugondnokban megbízik a közösség, sok mindenhez ért, megjavít ezt-azt, kihordja az ételt és még ezernyi más dolgot csinál. Példaértékű, hogy a költségvetésből fizetik őket. Szerbiában több mint négy évtizede van otthoni segítségsszolgálat, de csak a városokban. Az utóbbi évtizedben létrejött a geronto-háziasszony szolgálat is, amit általában nők töltenek be. Ők pár órás munkával könnyítik az idősek életét. Jó lenne nálunk is bevezetni a falu- vagy tanyagondnokságot. Kérdés csupán, hogy mennyire lenne működőképes, ha nem vonnánk be a szociális védelem keretében működő, már létező szolgáltatásokat.

Nadežda Sataricnak, a belgrádi Amity civil szervezet vezetőjének szívügye az idősek helyzetének javítása: „Az ezredforduló óta 120 magánkézben lévő, hivatalosan is bejegyzett idősotthon van Szerbiában, ebből 26 a Vajdaság területén található – de ki tudja hány működik még feketén? Gondot okoz az önkormányzatok szociális szolgáltatásainak hiánya, így az idősek kénytelenek elhagyni otthonukat. Jelenleg körülbelül 90 községben indítottak szerbiai szociális szolgálatot, de még ennyi hiányzik. Tizenötezer idős él a lehetőséggel, hogy valaki segítsen neki az otthoni munkában. Tudni kell, hogy Szerbia az idősek országa, hiszen 1 millió 240 ezer 65 éven felüli személyt tartanak nyilván. Minden negyedik 75 éven felülinek és minden ötödik 65 év-nél idősebbnek szüksége van valamilyen segítségre otthonában, hogy azt ne kelljen véglegesen elhagynia. Egy átlagnyugdíj túl kevés ahhoz, hogy az elengedhetetlen szükségletek mellett még maradjon egy kívülálló személy időnkénti alkalmazására. S a gondozó szolgáltatásnak is van ára. Az állam kasszája üres, egy házigondozó alkalmazása pedig 300-500 dinár. A nyugdíjasok nagy részének erre nincs pénze. Hogy egy napon megoldódjon a probléma, elsősorban a munkanélküliek egy részét kellene átképezni, felkészíteni az idősgondozásra. De

ki fizetné az ezzel járó költségeket és későbbi alkalmazásukat?”

Magyarországon megoldást találtak az idős, főleg kis falusi, illetve tanyasi környezetben élő idős, de nemcsak az idős korosztály számára. Az alföldi kistelepüléseken élő rászoruló sorsa Csörszné Zelenák Katalinnak, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete ügyvivőjének nemcsak napi feladatot jelent: „Kemény Bertalan találta ki a tanya- és falugondnokságot. Ő volt az, aki megkeresett és mondta, hogy kellene egy ember a Duna-Tisza közében, az Alföld közepén, aki összefogja azokat az embereket, akik segítik a tanyán élőket – és így kezdődött. Mindez még 1980 táján indult, ez a felkérés pedig 1996-ban történt. Akkor itt még csak 16-17 falugondnok volt, most 250. (Magyarországon 1300 szolgálat működik.) Ezt a missziót hungarikumnak is lehet nevezni, mert az EU is a legjobb gyakorlati közé sorolta be, s a kitalálója is magyar ember. Más formában létezik másutt ilyesmi, de nem úgy, mint itt, hogy a feladatokat egy valaki látja el és az autót is maga vezeti.

Az indulás több szempontból nehéz volt. Nem minden önkormányzat nézte jószemmel a kezdeményezést. Az állami normativa mellett az önkormányzatnak is hozzá kellett adnia a részét. A helyieknek pedig az volt gyanús, hogy a szolgáltatás ingyenes, mi lesz,

ha egy napon másként döntenek. De mindenütt az volt a legfontosabb, hogy a falugondnok helybeli és megfelelő személy legyen. Magyarországon még nem alakult ki a teljes gondnoki hálózat: a 3150 önkormányzat mintegy egyharmadát érinti. Lényegében alulról jövő kezdeményezésről van szó, a település elöljárósága dönti el, hogy indítanak-e falugondnoki szolgálatot vagy sem. Viszont, ha megszervezik, egy idő után menni fog, mivel helyben akarták. Kishegyesen, Horgoson és Kispiacon „mintaként” vették át a magyar specialitást. Minden egyes lépés fontos, de kitartó munka is kell ahhoz, hogy a falugondnokság elterjedjen Szerbiában. Ez a látóút is sokat segít a tapasztalatszerzésben, hogy mit jelent a szolgálat az egész falu számára.”

Csörszné Zelenák Katalin tovább folytatja: „Milyen az ideális falugondnok? Nem elég, hogy értsen az egészségügyhöz, a falugondnoksághoz, elsősorban EMBER-nek kell lennie, és minden más utána következik. Fontos szempont a szolgálat elterjedése során az is, hogy a fiatalok lássanak jövőt a falusi életben, hogy helyben találják meg a boldogulást. Ebben a falugondnok mindig tud segíteni. És nemcsak azzal, hogy segítőkészet nyújt az öregeknek, vagy orvoshoz viszi őket, hanem azzal is például, hogy a fiatal gazdálkodók terményeinek értékesítésében is segít. Végül is ő mindig azokat támogatja, akiknek éppen szükségük van a támogatásra. A hála az, ha megköszönik a segítséget, de az is, ha a gondnokok munkáját ren-

desen megfizetik. Eddig kevés volt a bér, most azonban van rá mód, hogy központilag segítsék a munkát. Egy település önkormányzata 2,5 millió forintot kap egy gondnoki szolgálatra évente. Ebben benne foglaltatik az autó és a hozzá járuló költségek, valamint a falugondnok bére – körülbelül fél millióval kell megtoldani. De ez már nagyon jó támogatás!”

Nézzük a falu- és tanyagondnoki szolgálatokat a gyakorlatban. Ásott-halom, Bócsa, Zsana, Fülöpjakab, Csólyospálos – csak néhány azokból a kistelepülésekből, ahol a lakosság jelentős hányada a tanyavilágban él. A tanyagondnoki hivatást úgy kell felfogni, mintha 50 nagypapája vagy nagymamája lenne az embernek, mert úgy kell szeretni őket, gondozni, de azt a szeretetet ők is viszonozzák – meséli az egyik tanyagondnok. Van munka-idő, de azon felül is rengeteget dolgoznak. Általában 4-5 háztartást látogatnak meg naponta, beszerzik nekik a szükséges élelmiszert, orvosságot, kiszállítják az ebédet azoknak, akik ezt igénylik. Egy-egy beszélgetés is hozzátartozik a munkához. A meghallgatás, a szép szó sokszor többet jelent egy magányos idősnek, mint bármi más. Legtöbbször szinte családtagnak tekintik őket. Vannak olyan tanyák, ahol nem idősek, hanem kisgyerekes családok élnek, számukra nagy segítség, ha a tanyagondnok elszállítja a gyereket az iskolába és haza.

F. János: „Az idősek azonnal lereagálják, ha jót vagy rosszat tettem, és ez ellensúlyozza azt a nehézséget, amit az idő beosztása jelent. Van há-

Az IPA-projektről

Zsidai Erzsébet, a Kihegyesi Női Fórum vezetője:

A program során sikerült megvalósítani mindent, amit kitűztünk az elején. Büszkék vagyunk rá, hogy a Vajdaságban elsőként Kishegyesen kezdődött a falugondnokság megvalósítása. Jó példaként említettek bennünket. Úsztunk a népszerűségben, de rövidesen rájöttünk, nem lehet más cél, mint hogy minél több helyen megvalósuljon ez a szolgálat. Azóta több településről visszajelezték, hogy kipróbálnák ők is. Nyitottak vagyunk tapasztalataink átadására. Kishegyes három településén három munkanélkülit juttattunk kenyérkereseti lehetőséghez a falugondnokság bevezetésével. Annak ellenére, hogy az önkormányzat anyagi gondokkal küzd, négy éve mellénk álltak, és segítenek, ahol csak tudnak. Az MNT megismerkedett a kishegyesi példával, beleépítették programjukba. Bízunk abban, hogy a peremkerületi szolgálatokról szóló választások előtti ígéretek egyszer csak valóra válnak a Vajdaság minden településén.

rom gyereket, és ha ezzel a munkával annyit elérek náluk, hogy az időseket, a rászorultakat megbecsüljék és ha majd én leszek idős, hazajöjjenek, akkor már megérte. Ez a lelki vonzat sokkal többet ér, mint az anyagi, a fizetés.”

A legtöbb településen jelzőrendszer működik, amely általában egy leegyszerűsített karórára szerelt mobiltelefon. Jelzi, ha baj van. Tökéletes riasztó a betolakodók, a garázdálkodók ellen, mindazonáltal az idős személy akkor is igénybe veheti, ha rosszul érzi magát. Negyed-, fél óra alatt megérkezik a segítség.

Az idősek igénylik, hogy foglalkozzanak velük, elmondják gondjaikat, bajaikat is. Fölöttébb hálásak, nagyon várják a tanyagondnokot minden nap. Ha valaki szívvel-lélekkel végzi a munkát, akkor megbecsülik, nemcsak az idősek, hanem a fiatalabbak is.

Emma Grajlah

Öt megyéből érkeztek Kardoskútra

Sikeres szakmai találkozó

A falugondnokságot működtető Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyei települések polgármesterei, falu- és tanyagondnoki, jegyzői, intézményvezetői találkoztak 2014. április 9-én a kardoskúti Móra Ferenc Művelődési Házban.

Kardoskúton óriási érdeklődés mellett zajlott le a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete szervezésében megtartott falugondnoki találkozó, ahová öt megyéből érkeztek vendégek. Olyan településről is jöttek, ahonnan korábban még nem. A kardoskútiak is kitettek magukért: gazdag programot állítottak össze. Mindjárt a művelődési ház előterében láthattak az érkezők egy fotókiállítást a település nevezetességeiből és a nemzeti park értékeiből. Bemutakoztak a helyi hírességek is: Andrékó Pálné kézműves szalmából és csuhéból készített játékaival, Verasztó Józsefné vásárhelyi perecével, Bodrogi József méhészt pedig mézeivel váltott ki elismerést. Az ajándék prospektusok mellé mindenki kapott egy mézeskalácsszívet, majd következett a Főnix nevű kardoskúti amatőr színpályázó társulat vidám jelenetekből álló műsora. Róluk tudni kell, hogy sokfelé szerepelnek a környéken, sőt erdélyi fellépésük is volt már, egyik tagjuk pedig tanyagondnok.

Elsőként Csörsz Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője köszöntötte a résztvevőket, majd Lengyel György polgármester bemutatta a Békés megyei települést. A valamikori hódmezővásárhelyi pusztai népe 1893-ban építette a vasútvonalat, ami megváltoztatta az ott élők mindennapjait. Azonban a lakott hely önálló községgé csak később, 1950-ben vált. A falu határában nagy kiterjedésű olaj- és gázmezőt találtak, jelentős tehát a szénhidrogéniparuk. A természet is varázslatos arrafelé: a Körös-Maros Nemzeti Park területén található Magyarország hét természeti csodájának egyike, a Fehértó, melynek madárrezervátuma páratlan értéket képvisel. Az 1950-es években a lakosság száma 2700 volt és főleg külterületeken élt, ma pedig 900 lelket számlálnak. Sajnos ez a tendencia másban is meg-

mutatkozik: egykor hat iskola volt a környéken, ma pedig egyet is nehezen tudnak fenntartani. Régen olvasó- és színpályázókörök működtek, egymást érték a bálók – mára ezek is változtak, de szerencsére az utóbbi időben sikerült feltámasztani a hagyományokat.

A község első embere a falu- és tanyagondnoki szolgálattal kapcsolatban megjegyezte, hogy most éli „forradalmát”, nagyon nagy szükség van rá náluk is. Az alapvető szociális ellátáson túl az emberek lelki világát sem lehet szem elől téveszteni, nem beszélve más egyéb vonatkozásokról. Éppen ezért erre a misszióra olyan személy alkalmas, aki képes erősíteni, fenntarthatóvá tenni a vidéki létformát és szervesen szolgálja a vidékfejlesztést. Végezetül idézet hangzott el az orosházi tudós, Nagy Gyula Paraszti-élet a vásárhelyi pusztán című tanulmányából, miszerint a múlt ne csak nosztalgia maradjon, hanem integrálható legyen a jelen oktatásába, gazdaságába. Kardoskúton ennek szellemében teszik a dolgukat az emberek.

Mindezek után a település tanyagondnoka, Varga Pál szólt az egybegyűltekhöz. Napi teendőiről kezdett beszélni: iskolába szállítja a gyerekeket, rendelőbe a betegeket, szóval ugyanazt végzi el szép sorjában, mint a találkozó legtöbb résztvevője. Talán csak abban különbözik másoktól, hogy ő a női tornán kívül szinte minden közösségi megmozduláson részt vesz, alapító tagja például a helyi

színháztársulatoknak. A kardoskúti szolgálat jól működik, ami a polgármester és a képviselő testület támogatásának is köszönhető. Varga Pál elárulta, hogy a művelődési házat igazgató nejevel gyermekáldás elé néznek, tehát az egyesület már most betervezheti az őszi babalátogatást.

Balogh Attila, a Vidékfejlesztési Minisztérium Vidékfejlesztési Főosztályának osztályvezetője előadásának a szaktárca vidékfejlesztési terveiről, valamint a Tanyafejlesztési Program következő szakaszáról beszélt. A jelenleg elérhető pályázatokat egyebek közt fiatal gazdák vehetik igénybe, támogatást nyerhetnek anyajuh-, tenyésznyúl-tartásra, illetve gázolaj jövedéki adójának visszaigényléséhez. A Darányi Ignác Terv égisze alatt 335 projekt valósítható meg 3,3 milliárd forintból. Eddig 300 milliót osztottak

szét. Lehetőség nyílik tanyabuszok beszerzésére, tanyagazdaságok korszerűsítésére és tanyavillamosításra. Fontos tudni, hogy idén csak a hatósági szerződések aláírásától kezdve lehet a számlákat beküldeni, s a program végigviteléhez egy év áll rendelkezésre. Balogh Attila közölte a hallgatósággal, hogy nyár végén vagy szeptember elején hirdetnek újabb, nemzeti forrásból elérhető pályázatot, melynek céljai között szerepel például a helyi termelői piacok üzemeltetése és a tanyapedagógia elterjesztése.

Magyarország egyik legszebb természeti örökségéről, a Körös-Maros Nemzeti Parkról és a kardoskúti Fehértó élővilágáról adott lebilincselő tájékoztatást Tirják László, a K-MNP igazgatója. Nemrég a szíve szakadt meg a pusztuló tanya láttán: az erőgép előtte rombolt porig egy paraszt-

házat, végérvényesen megszűnt benne az élet. Ezek szerint egy épületet igen, a természetet viszont nem lehet legyőzni! Különösen védelem illeti a kardoskúti környéket, hiszen a Körösök és a Maros vidékét uraló sziki erdős puszták és szikes puszták európai viszonylatban is ritkaság. Hajdanán 99 százalékban fedték a területet löszgyepek, mára ez az arány csupán egy százalék. A Fehértó területén találtak egy 23 ezer éves fadarabot, amiből arra következtettek a szakértők, hogy valamikor erdei tó lehetett. Nyaranta most kiszárad, s a szikes vidéket kedvelik a darvak, a kardoskúti határ magyarországi vonulásuk legfontosabb helyszínévé vált. És akkor a tízezernyi vadlibáról még nem beszéltünk! Vagy a kontinens legnagyobb madaráról, a 16 kilogrammot is nyomó túzokról. E különleges élőlények védelmére a nemzeti parkban nagy figyelmet fordítanak, de jelentős a szürke marha állomány is. Tirják László diakepeket mutatott a Körös-Maros Nemzeti Park legkülönlegesebb és legértékesebb növényeiről, rovarjairól, majd meghívta a falugondnoki találkozók résztvevőit egy terepszemlére.

Végezetül Csörsz Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete ügyvezetője a Tanyafejlesztési Programban vállalt kötelezettségeikről, a lezáruló pályázatokról, zalai látóútjukról és színházlátogatásairól számolt be. Elmondta azt is, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Békés Megyei Intézete felmérést készített Békés összes tanyájáról, már több mint négyezer helyen jártak. Szóba kerültek az új tanyagondnoki melvények is, melyeket a helyszínen átvehettek megrendelőik. Úgy láttuk, nagy sikert arattak leendő viselőik körében!

Ébéd után kiadós séta következett, mégpedig csodálatos természeti környezetben, a Fehértó környékén. Aki délelőtt figyelmesen hallgatta a nemzeti park igazgatójának előadását, az a terepen felfedezhette az említett kincseket. Mindazonáltal elkélt egy kis segítség a csoportot kalauzoló természetvédelmi őrtől, hiszen többen még távcsővön keresztül sem látták meg a „célkeresztben” sétáló széki lilét, ami nem volt véletlen, mivel kiderült, hogy a különleges madár időközben kihátrált a képből...

Hungarikumok

Magyar operett

Budapest az operett fővárosa! Egész Európában már egyedül csak nálunk működik operettszínház. A magyar operett könnyed, fülbemászó, de operai igénytel megírt dallamokkal átszőtt történet, sok humorral, melynek központi témája a szerelem. A cselekmény fonala prózában bontakozik ki, ezekhez kapcsolódnak a zenei tételek és a táncjelenetek.

A műfaj története nyugati importtal kezdődött. Majd a zenei betanítók, tehetséges karmesterek és a szövegkönyvek fordítói merész elhatározásra jutottak, magyar operettek írtak. Így született meg 1885. december 3-án, a pesti Népszínházban az első fecske, Derék Antal és Konti József Eleven ördög című műve. A próbálkozást jól fogadták, és innen már nem volt megállás, jöttek az újabb és újabb zeneszerzők. 1902-ben végképp meghódította a közönséget, valamint a kritikát Huszka Jenő Bob hercege. Nem véletlen, hogy sok operett-kutató innen is számítja az igazi magyar operett születését. Néhány évtized múlva a különleges zenei csemege már világszerte kedvelt exportcikk lett. Büszké lehetünk arra, hogy a XX. század első felétől négy magyar zeneszerzőt is megismerhetett és megszerethetett a világ: Bartók Bélát, Kodály Zoltánt, Lehár Ferencet és Kálmán Imrét.

Budapest vezetése 1923-ban döntött úgy, hogy az operett kapjon saját otthont. A Fővárosi Operettszínház meg-

nyításával a Népszínház és a Király Színház után egy új és végleges otthonra talált. Budapest az operett fővárosa, s bárki könnyedén meggyőződhet a minőségileg magas operett-színvonalról. A kutatók szerint nincs olyan perc, amikor valahol a világon, filmen, színpadon, rádióban vagy televízióban fel ne csendülne magyar szerzők operett-melódiai. A magyar operett falakat tört át, Olasz- és Németországban, Ausztriában és az Egyesült Államokban a legnagyobb színházak és koncerttermek telnek meg, ha operett hallható. Népszerűsége, magyarsága itthon is megkérdőjelezhetetlen.

Zala megyében jártunk

Egyesületünk Csesztregre látogatott a Zalai Falvakért Egyesület közgyűléssel egybekötött szakmai napjára. Előadást hallhattunk az új Polgári Törvénykönyv egyesületeket, alapítványokat és a családokat érintő legfontosabb változásairól, az Emberi Erőforrások Minisztériumának munkatársa, Horváth-Takács Bernadett a falugondnoki hálózat fejlesztési irányait mutatta be. Szederné Kummer Mária fényképek segítségével idézte fel egyesületük 24 éves történetét. Csesztregről a település polgármestere, Czupi Magdolna beszélt.

A szakmai nap második fele a helyi értékek, helyi termékek és a helyi gazdaságfejlesztés lehetőségeinek bemutatásáról szólt. Fehér Csaba Endre önrőből indította be családi gazdaságát Zalaváron. Felsorolta

azokat a nem várt nehézségeket, melyekkel nap mint nap találkozunk, és ismertette a gazdaságban rejlő lehetőségeket is.

A program Kovács Gyula erdész és gyümölcsész Medes-hegyi birtokán zárult. Megtekintettük a sokféle körtéből összeállított ültetvényt (citromkörte, sárkörte, tüskéskörte, sózokörte, nagyasszonykörte, lómányú körte és bakszarkörte, felsorolni sem tudná az ember a látottakat), melyet a környék régi fajtáiból állított össze. A vendégek a vargányás vaddisznópörköltet a helyi gyümölcsökből készült szilvapálinkákkal öblíthették le.

Köszönjük a csemői falugondnoknak, Turcsán Istvánnak, hogy eljött velünk az útra és biztosította számunkra a jó társaságot a hosszú út során.

Kovács Edit

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a **Falugondnokok**

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

SümeGINÉ Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: **Almási László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

Megjelent az

SZÉCHENYI TERV

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

támogatásával.